

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Πανδημία COVID-19, Πρώτα Νοσοκομειακά Πρωτόκολλα επείγουσας Ιατρικής και Ορθοπαιδικής Χειρουργικής

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ (ΕΥ)

Ελευθέριος Τσιρίδης

Καθηγητής Ορθοπαιδικής Χειρουργικής και Τραυματιολογίας,
Πανεπιστημιακή Ορθοπαιδική Χειρουργική Κλινική, Γενικό Νοσοκομείο Παπαγεωργίου,
Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας & Κέντρο Ορθοπαιδικής Έρευνας και Αναγεννητικής Ιατρικής
CORE - Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας και Καινοτομίας ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ



ΓΝΩΣΤΙΚΗ/ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Ιατρική και Επιστήμες Υγείας

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Από ιδίους πόρους

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΘΡΟΥ

29

ΓΝΩΣΤΙΚΗ / ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Ευστάθιος Κεσανίδης
Ακαδημαϊκός Υπότροφος –
Ορθοπαιδικός Χειρουργός,
Πανεπιστημιακή Ορθοπαιδική
Χειρουργική Κλινική, Γενικό
Νοσοκομείο Παπαγεωργίου, Τμήμα
Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας
& Κέντρο Ορθοπαιδικής Έρευνας
και Αναγεννητικής Ιατρικής CORE -
Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας και
Καινοτομίας ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ

Μιχάλης Ποτούπνης
Αναπληρωτής Καθηγητής
Ορθοπαιδικής Χειρουργικής και
Τραυματιολογίας, Τμήμα Ιατρικής

Παναγιώτης Αναγνώστης
Ενδοκρινολόγος

Κωστούλα Αρβανίτη
Λοιμωξιολόγος

Κυριάκος Παπαβασιλείου
Επιμελητής Α' ΕΣΥ – Ορθοπαιδικός
Χειρουργός, Πανεπιστημιακή
Ορθοπαιδική Χειρουργική Κλινική,
Γενικό Νοσοκομείο Παπαγεωργίου,
Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών
Υγείας & Κέντρο Ορθοπαιδικής
Έρευνας και Αναγεννητικής Ιατρικής
CORE - Κέντρο Διεπιστημονικής
Έρευνας και Καινοτομίας ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ

Αναστάσιος Μπελετσιώτης
Διευθυντής ΕΣΥ – Ορθοπαιδικός
Χειρουργός

Παναγιώτης Κακουλίδης
Ειδικευόμενος Ορθοπαιδικής

Βασίλης Πέγιος
Ειδικευόμενος Ορθοπαιδικής,
Πανεπιστημιακή Ορθοπαιδική
Χειρουργική Κλινική, Γενικό
Νοσοκομείο Παπαγεωργίου, Τμήμα
Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας
& Κέντρο Ορθοπαιδικής Έρευνας
και Αναγεννητικής Ιατρικής CORE -
Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας και
Καινοτομίας ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ

Πρόδρομος Χυτήρογλου
Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής

AUTH

RC19

Research

Covid-19

Ο νέος κορωνοϊός (SARS-CoV-2), που εμφανίστηκε στην πόλη Wuhan της Κίνας, ήταν η αιτία ενός σπάνιου τύπου πνευμονίας που εξελίχθηκε γρήγορα σε πανδημία στις αρχές του 2020. Η ταχεία μετάδοση από άνθρωπο σε άνθρωπο αυξάνει τον κίνδυνο μετάδοσης μέσα στο χώρο του νοσοκομείου, απαιτώντας επαναπροσδιορισμό της διαχείρισης των ασθενών. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Υπουργείου Υγείας, όλα τα τακτικά ορθοπαιδικά χειρουργεία αναβλήθηκαν, ενώ πολλές κλίνες στην ορθοπαιδική πτέρυγα παραχωρήθηκαν για τη νοσηλεία ασθενών COVID. Τα επιδημιολογικά δεδομένα της κλινικής μας έδειξαν ότι κατά τον πρώτο μήνα του πρώτου lockdown την άνοιξη του 2020 οι εισαγωγές στην Ορθοπαιδική Κλινική μειώθηκαν κατά 90%, συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του προηγούμενου έτους. Το φαινόμενο αυτό, πιθανώς, οφείλεται τόσο στη μειωμένη κινητικότητα του πληθυσμού, αλλά και στη μικρότερη χρήση των μέσων μεταφοράς. Επιπλέον, τα γηριατρικά κατάγματα μειώθηκαν σημαντικά, καθώς περιορίστηκαν οι μετακινήσεις αυτού του πληθυσμού εξαιτίας της επιρροής που είχε το lockdown στην καθημερινότητα και στην ψυχολογία τους. Η εικόνα αυτή, όμως, αντιστράφηκε κατά τον δεύτερο μήνα της απαγόρευσης της κυκλοφορίας, με τον αριθμό των εισαγωγών γηριατρικών ασθενών με κατάγματα να επανέρχεται στα δεδομένα πριν από την πανδημία. Αυτό, πιθανώς, αποδίδεται στην εξοικείωση του πληθυσμού με τα περιοριστικά μέτρα και στην αντίληψη της περιορισμένης και ελεγχόμενης μετάδοσης του COVID-19 στη χώρα μας κατά το πρώτο lockdown (Kenanidis and Tsiridis, 2020).

Μετά από ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, καθώς και των οδηγιών του ΕΟΔΥ και του Νοσοκομειακού Συμβουλίου Λοιμώξεων για τον COVID-19 αλλά και για παρόμοιες μολυσματικές ασθένειες, παρουσιάσαμε ένα περίγραμμα εφαρμοσμένων αρχών στην Ορθοπαιδική Κλινική του Γ.Ν. Παπαγεωργίου για τη λειτουργία της κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19. Οι στόχοι μας ήταν να μειώσουμε το φορτίο εισδοχής του SARS-CoV-2 και τον κίνδυνο μετάδοσης του στο νοσοκομείο. Οι αρχές περιλαμβάνουν την αποδοτικότερη και ασφαλέστερη διαχείριση του ορθοπαιδικού ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, καθώς και μεταβολές στη ροή εργασίας στους θαλάμους, στις χειρουργικές αίθουσες και στα εξωτερικά ιατρεία. Επιπλέον, προτείναμε κριτήρια για τη διαχείριση των ορθοπαιδικών κακώσεων, διακρίνοντας εκείνες

που χρήζουν εισαγωγής και νοσοκομειακής περίθαλψης από εκείνες που μπορούν να αντιμετωπιστούν στα τακτικά εξωτερικά ιατρεία (Kenanidis et al., 2020).

Μία ιδιαίτερη κατηγορία είναι οι ασθενείς με κάποιο μυοσκελετικό όγκο, στους οποίους η άμεση χειρουργική αντιμετώπιση είναι συχνά επιτακτική. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19, οι ασθενείς με πρωτοπαθείς καλοήθεις ή κακοήθεις όγκους αντιμετωπίζουν το μεγάλο κίνδυνο αδυναμίας έγκαιρης λήψης των κατάλληλων ιατρικών υπηρεσιών. Οι ογκολογικές ομάδες πρέπει πλέον, όταν αποφασίζουν για τη βέλτιστη θεραπεία ενός ασθενούς με μυοσκελετικό όγκο, να λαμβάνουν υπόψιν τους παράγοντες που δεν έχουν συμπεριληφθεί ποτέ στο παρελθόν. Σε αυτήν την κατεύθυνση, παρουσιάσαμε τις κατευθυντήριες γραμμές της τοπικής πολυτομεακής ομάδας μας, ενός από τα μεγαλύτερα Τριτοβάθμια Νοσοκομεία της χώρας, για την προσθήκη ή και την τροποποίηση των υφιστάμενων οδηγιών και πρακτικών για την αντιμετώπιση ασθενών με μυοσκελετικούς όγκους κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Αυτές οι οδηγίες αναμένεται να βοηθήσουν τους γιατρούς που συμμετέχουν στη συνολική διαχείριση ασθενών με όγκους που απαιτούν χειρουργική επέμβαση (Paravasiliou et al., 2020).

Επιπροσθέτως, η εύκολη και ταχύτατη μετάδοση του νέου ιού έχει προξενήσει δυσκολίες στην έγκαιρη διάγνωση του. Συχνά τα συμπτώματα της νόσου μπορεί να αποδίδονται σε λανθασμένα αίτια, μια ιδιαίτερα επικίνδυνη κατάσταση ειδικά σε μετεγχειρητικούς ασθενείς ορθοπαιδικών παθήσεων. Στην κλινική μας νοσηλεύσαμε μία 70χρονη καυκάσια γυναίκα που εμφάνιζε υψηλό πυρετό μέχρι 39 °C, κόπωση και μυαλγία μία εβδομάδα αργότερα από μία πρωτοπαθή ολική αρθροπλαστική γόνατος με τη χρήση τσιμέντου. Η αιτιολογία του πυρετού κατά τις πρώτες μετεγχειρητικές ημέρες μετά από μία ολική αρθροπλαστική του γόνατος συχνά είναι δύσκολο να διερευνηθεί. Η συχνότερη αιτία είναι η πρόωμη περιπροθετική λοίμωξη της άρθρωσης, ωστόσο, άλλες εξίσου σημαντικές καταστάσεις πρέπει να αποκλείονται, όπως η θρόμβωση, η εν τω βάθει φλεβοθρόμβωση και οι λοιμώξεις του κατώτερου αναπνευστικού ή ουροποιητικού συστήματος. Τα συμπτώματα της ασθενούς αποδόθηκαν ψευδώς στη χειρουργική επέμβαση, οδηγώντας σε εσφαλμένη επείγουσα αντιμετώπιση και καταλήγοντας σε μια περίπλοκη μετεγχειρητική πορεία. Εν τέλει η ασθενής διεγνώσθη θετική για τον COVID-19. Είναι, λοιπόν, ύψιστης σημασίας στην εποχή της πανδημίας του κορωνοϊού να υπάρχει υψηλός δείκτης υποψίας για συμπτώματα της νόσου του COVID-19, κυρίως, σε ευάλωτους ασθενείς, έτσι ώστε αυτά να μην αποδίδονται σε λανθασμένες αιτιάσεις (Kenanidis et al., 2020).

Συμπερασματικά, κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19, οι συνθήκες αντιμετώπισης και η προσέγγιση ασθενών με μυοσκελετικές κακώσεις έχουν αλλάξει. Παρ' όλ' αυτά, ορισμένες επείγουσες καταστάσεις εξακολουθούν να λαμβάνουν την άμεση φροντίδα που απαιτούν, σύμφωνα με τις εφαρμοσμένες αρχές που παρουσιάσαμε στην κλινική μας. Καθώς εξερχόμαστε πλέον ως χώρα από το δεύτερο κύμα του SARS-CoV-2, και με τον προφυλακτικό εμβολιασμό του πληθυσμού να έχει ξεκινήσει σε παγκόσμια κλίμακα, ευελπιστούμε να μην έρθουμε αντιμέτωποι με ένα τρίτο κύμα του ιού και να καταφέρουμε να ξεπεράσουμε οριστικά αυτήν την πανδημία. Η ιατρική

κοινότητα αντεπεξήλθε αποτελεσματικά στην πρωτόγνωρη αυτήν κατάσταση, έμαθε από αυτήν και θωρακίστηκε επιπλέον, έτσι ώστε να είναι σε θέση να δράσει ακόμα πιο άμεσα και επιτυχημένα στη δυστυχή περίπτωση που εμφανιστεί μία αντίστοιχη πανδημία στο άμεσο μέλλον.

Βιβλιογραφία

1. Kenanidis E, Tsiridis E. "Flattening the Curve" of COVID-19 pandemic in Orthopaedics and Trauma: the Greek perspective. *Injury*. 2020;51(7):1681-1682. doi:10.1016/j.injury.2020.05.015
2. Kenanidis E, Anagnostis P, Arvaniti K, Potoupnis ME, Tsiridis E. Organizing an Orthopaedic Department During COVID-19 Pandemic to Mitigate In-Hospital Transmission: Experience From Greece. *Cureus*. 2020;12(6):e8676. doi:10.7759/cureus.8676
3. Papavasiliou K, Hytioglou P, Papandreou C, Tsiridis E. Treating Patients With Primary Musculoskeletal Tumors in the Time of COVID-19 Pandemic, Alleviating the Pressure on Care- Providers. *CPQ Orthop*. 2020;4(1).
4. Kenanidis E, Kakoulidis P, Anagnostis P, Beletsiotis A, Tsiridis E. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Can Masquerade as Acute Postoperative Periprosthetic Joint Infection. *Cureus*. 2020;12(4):e7857. doi:10.7759/cureus.7857